

vers

Bogdán László

Ott túl, nem messze már egy másik világ volt

„Engem, mint egy folyót,
Nehéz idők utamból eltereltek,
Kicsérélték az életemet. Másik
Mederben zúg, a régít elkerülve,
A magam partjait nem ismerem.”
(Anna Ahmatova: Az ötödik elégia)

Setét Viola, Kátó Sándor, Técsy Sándor, Váradi Bejer László és Mózes Attila emlékére

18. Kályhagyár. A kép kimerevedik

Már az első nap egy öreg cigány. Dülöngélt. Lábad elé köpött.
És az éjszakák is jöttek. Írtál és sütött a hold.
Abbahagyta. Sokáig néztél egy holdsütésben őszülő tököt.
Volt az egészben valami képtelenség. *Magik nem idevalók!*
Valami ezoterikus mohóság. Erőszak a valóságban.
Valami vad nyári kábulat! Egész ősszel kitartott.
Valami meg nem nevezhető kényszer. Legyél valaki más!
Esőben érezted így, pavilonból nézve az ázó parkot.
Valami kényszerített. Már az autópályákon megkezdődött.
Hogy helyt tudsz állni akárhol! Ismeretlen terepen is.
Verted az agyagot.
Hét hónapig rumot, cujkát vedeltél, pörgettek a napok.
A kép kimerevedik. Prolik között állingálsz egy gyárudvaron.
Az évek nagyítók is, régi sérelmek takarnak régi örömeket.
Nincs felidézés! Csak módosulások! Fordulj el!
Gyújtsd fel a tükröket!

21. Porond

„Ezek a te önarcképeid, bolygó mániáid –
jegyezi meg Sanyi. Már az Öcsi helyén áll,
mikor jött, honnan? És szomorúan mered rám. –
Érdekes, erről a kályhagyári periódusodról
nem is tudtam. Erről nem meséltél.
Egyáltalán, mit kerestél te éjjeli őrként,
abban a gyárban? „Pénzt. – legyintek. –
S független akartam lenni,
hogy végre nyugodtan írhattak.
De ez sem tartott örökké.
„Nem – nevet Sanyi –, semmi se tart örökké!
Én akkoriban tiszt voltam,
és a román ökölvívó válogatott tagja!
Hirtelen cserélődnek ki életem szereplői.

Egy idegen, de mégis dermesztően
otthonos világba kerültem,
a ring és az öltözők világába.
A porond mögöttem maradt,
és Ozsdola is, noha, amikor
csak tehettem, látogattam nagyapámat.
A magaménak éreztem ezt
a székel falut, ahol felnőttem.
De befejeződött ez is, kiűtöttek!
Változtattam a sorsomon. Színész lettem,
a román bokszoló válogatott
tagjai közül az első színész!
Szentgyörgyön ismerkedtünk meg
egy házibulin, emlékszel?”

23. Intermezzo. Az eskü

„1977-ben Temesvárról érkeztem
anyámhoz Brassóba. V. őrnagy,
az állomási restiből jött ki, civilben.
Tíz év után is felismertük egymást.
Anyám a Vasút utcában lakott akkoriban,
közel az állomáshoz. Gyalog indultunk
hazafele, örömben meghívtam hozzánk.
Az első kocsmánál azonban be kellett térnünk
egy forró cujkára, tudod, hogy megy ez?
Két liter lett belőle, és hosszan tartó beszélgetés,
egy piros kockás abrosszal leterített
asztal mellett. Dél körül futott be a vonat,
délután pedig Carvashi Vladimir és
Weintraub Gheorghe ökölvívó edzők.
Weintraub rá egy esztendőre, már az izraeli
ökölvívó válogatott szövetségi kapitánya.
Mi már oldottabb állapotban voltunk,
Cari megilletődtek, mivel tudtukkal egyetlen
bokszolóból lett színésze voltam az országnak.
Régóta nem találkoztunk, ezért amíg
meg nem ittak félliternyi cujkát fejenként,
igen kínos volt a társalgás, állandóan magázni
akartak engem. Tíz évvel azelőtt

mindannyian kisebbségiek voltunk!
Cari lengyel volt, bár sokan oroszoknak hitték.
V. hosszan mesélte, hogyan ejtették
a szekutól, illetőleg áthelyezték
a lehallgató rendszerek kiépítésének osztályára,
ami szintén a Szeku, sőt a KGB részlege is volt.
Amennyiben hinni lehet Pacepa könyvének,
a *Vörös horizontoknak*, ez idő tájt
hárommillió lehallgató készüléket,
azaz poloskát szereltek be magánlakásokba
és különböző közintézményekbe.
Persze cujka ide, oda, V. ezt nem részletezte.
Politikára váltottunk, Ceaușescu rendszeréről,
Ceaușescu viselt dolgairól mesélt.
Járt vele vadászni is, sőt hivatalból is ott
kellett lennie vele néhányszor! Mint igazi
katonaember, nem szerette, sőt lenézte
a Nép Bölcs Vezérét, aki egy személyben
a fegyveres erők főparancsnoka, a párt
első titkára, az ország első bányásza, az első
pionírja, és minden bizonnyal az első színésze
is volt. Mi meg a tapsoló, nagy közönség.
Weintraub akkor várt a végleges útleveleire,

így bölcsen úgy tett, mintha nem is hallaná
az elhangzottakat. Cari gyakran
káromkodással intézte el az egészet.
V. hirtelen indulattal váltott.
Weintraub mestert én magáztam, ő tegezett,
s ez így is volt rendjén. Carival mindig
tegeződtünk, vendégként bokszoltam is
a csapatában, sőt nyertem is számukra.
Aztán ti, értelmiségiek, szart se értek!
Tele vagytok árulókkal, főleg a magyarjaitok.
Ebben a pillanatban mélyen megbántam,
egy jelentős, számomra jelentéktelen mérközést.
És bár mindannyian a román színeket
képviseltük az asztalnál,
hogy a színművészetire felvételiztem.
Nem sok időm maradt az elmélkedésre,
V-től már szóhoz sem lehetett jutni.
Tudjátok, milyen leveleket írnak
az Elvtársnak egyes értelmiségiek,
főszerkesztők, újságírók, színházigazgatók,
színészek, költők, tanárok?
(Mély tisztelet a kivételeknek!)
Egymást jelentgetik fel, recepteket
ajánlgatnak az Elvtársnak,
hogy kiket figyeltesen közülük, kik az árulók,
akik ugyanakkor megjártsszák magukat előtte!
Egyetlen bátor ember van a magyarok között,
Király Károly, ezt még Ceau is elismeri, csak
azt nem érti, miért fordult ellene, amikor ő
a nép javát akarja? Ittunk a már kihűlt cujkából.
Szarok vagyunk mindannyian, hogy ezt az
állatot túrjuk! – fejezte be V. és a huszonegy
órás záróráig aludt egyet, mi meg végre
ököl vívhattunk. Másnap megint beültünk
V-el a kocsmába, kettesben,
akkor már neveket is mondott,
hogy tudjam, kikkel is vagyunk körülvéve.
És ha nem esketett volna meg,
hogy megőrzöm a titkot,
anyám élete árán is, most nagyon sokan
érezhetnék rosszul magukat. Weintraub mester
már meghalt, Cariról nem tudok semmit,
V. él. Ő büszkén vállalta hivatását,
szeretett katona lenni, és én ezért nagyon
tiszteltem mindig! Persze nem tudom,
meddig köt még az eskü.
Most hogy átléptem oda,
ahol más törvények uralkodnak,
fény lettem a többi fényecske között,
s bármikor illúziókat teremthetek,
hogy újra éljem emlékeimet,
el kell gondolkodnom ezen is. Adios!
Légy jó, s tudd, hogy várunk,
mindannyian várunk. Addig is elmondhatnád
egy versedet. Régen nem hallottalak.

24. A kucsma

Sanyi úszik a ringben, keresi a kucsmáját.
Nem tudja, hogy győzelmek és filmszerepek várják.
Bákóban ejtette el, a Hanul lui Pista mellett,
apró gyerekkorában, otthagyja hát a ringet,
Bákóban van megint, és nyúlkal, hogy megtalálja.
Kiűtötték, hát persze a villámló Rigában.
A döntőben szaladt bele egy balegyenesbe.
Pillanatnyi kihagyás, de nem ment el a kedve.
Így nem lett ifjúsági európai bajnok.
Kereste a kucsmáját. Az idő elszívargott.
Még számos győzelem jött, egyszerre abbahagyta,
de a bajnokok álmát dédelgette titokban.
Színész lett, s a moszkvai olimpiára készült.
Ami nem vált valóra, de soha le nem épült.
Bokszedő lett Szegeden, színházat szervezett.
Minden ponton intenzív erővel létezett.
Soha nem adta fel, de erről sokat mesél,
a múltat felidézve a Porond című beszély.

**Az Intermezzo. Az eskü című versben jelölt
és jelöletlen idézetek találhatóak Kátó Sándor
A porond című könyvéből.**